

Tez Yazım Merkezi

İleri

Yüksek Lisans

Doktora

Fenomenolojik Araştırma Deseni — Deneyimlerin Özüne İnmek

Fenomenoloji nedir, türleri (betimsel/yorumlayıcı), veri toplama, analiz ve tezde kullanım rehberi.

Zafer Hoca · Yayın: 04.04.2026 · 1 dk okuma

Fenomenoloji Nedir?

Fenomenoloji, bireylerin belirli bir fenomeni (olguyu) nasıl deneyimlediğini derinlemesine anlama amacı taşıyan nitel araştırma desendir. "Doktora öğrencilerinin tükenmişlik deneyimi", "mülteci öğretmenlerin uyum süreci", "COVID sonrası uzaktan çalışma deneyimi" gibi konularda kullanılır. Eğitim, psikoloji, hemşirelik ve sosyal hizmet alanlarında çok popülerdir.

Betimsel (Descriptive) Fenomenoloji — Husserl

Araştırmacı kendi ön yargılarını paranteze alır (epoché/bracketing) ve katılımcıların deneyimlerini olduğu gibi betimlemeye çalışır. Soru: "Bu fenomenin özü (essence) nedir?" Moustakas'ın analiz adımları yaygın kullanılır.

Yorumlayıcı (Interpretive) Fenomenoloji — Heidegger

Araştırmacının ön bilgi ve deneyimleri analiz sürecine dahil edilir — tamamen nötr olmak mümkün değildir. IPA (Interpretive Phenomenological Analysis) bu geleneğe dayanır. Sağlık ve psikoloji alanlarında çok popüler.

Veri Toplama

Yarı yapılandırılmış mülakat: Temel veri toplama aracı. 5-10 açık uçlu ana soru + sonda soruları. Süre: 45-90 dakika/katılımcı.

Örnekleme: Fenomeni yaşamış 5-25 kişi. Amaçlı örnekleme + ölçüt örnekleme. Doygunluk noktası (saturation): yeni veri gelmeyi bıraktığında.

Kayıt: Ses kaydı + transkripsiyon (birebir yazıya dökme). Ortalama 1 saat mülakat = 15-20 sayfa transkript.

Analiz Adımları (Moustakas)

- Horizontalization:** Tüm ifadelerle eşit değer verin, her önemli ifadeyi (significant statement) listeleyin.
- Meaning units:** İfadeleri anlam birimlerine gruplandırın.
- Textural description:** Katılımcılar NE deneyimledi?
- Structural description:** Bu deneyim NASIL yaşandı? (bağlam, koşullar)
- Essence:** Tüm katılımcıların ortak deneyim özünü sentezleyin.

Tezde Kullanım İpuçları

1. Fenomenoloji seçiminizi felsefi temelleriyle gerekçelendirin — "neden fenomenoloji?" sorusuna net cevap.
2. Bracketing sürecinizi şeffaf olarak raporlayın.
3. Doğrudan alıntılarla zengin betimleme yapın — fenomenolojide alıntı çok önemlidir.
4. Moustakas veya van Manen'in analiz adımlarını takip edin ve referans verin.

Etiketler: #Strateji #Tez

YDS/YÖKDİL barajı akademik kariyerinizi engellemesin. Zafer Hoca kursları:
zaferhoca.com.tr/magaza